

תורה שיבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

אלול תשפ"ד | גיליון 7"ז

פרשת כי תבוא

שבת של תורה פנינה שבועית לשולחן השבת

וענינת ואמרת: הקב"ה בוחן כליות ולב

על הפסוק בפרשת השבוע, בפרשת מקרא ביכורים (דברים כו, ה) **וְעִנִּיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ, מִפְרֵשׁ רִשְׁיִי הַקְדוּשָׁה: זְעֵנִית - לְשׁוֹן הַרְמַת קוֹלִי.**

נשאלת השאלה, הרי חז"ל אמרו במסכת ברכות (כד, א) המשמיע קולו בתפילתו - הרי זה מקטני אמנה, ומדוע כאן מותר וצריך להרים את הקול בעת מקרא הביכורים!?

השיב על כך הגה"ק רבי העשיל מקראקא זי"ע ביישוב מחודד ונפלא: את הטעם לאיסור הרמת קול בתפילה, מבאר רש"י (מסכת ברכות שם) משום שבכך הוא מראה כאילו חז"ל אין הקב"ה שומע תפילת לחש, ובאמת הקב"ה בוחן כליות ולב.

נמצא אם כן, שאם בתפילתו אומר המתפלל דבר מה שמשממע ממנו שהקב"ה יודע מחשבות, שוב אין הוא חשוד בהיותו מקטני אמנה, וממילא יכול הוא להרים קולו. והנה רש"י כאן מבאר שכאשר מביא הביכורים אומר 'ארמי אובד אבי' הכוונה היא על לבן הארמי שרק חשב להרוג את יעקב, וחישב לו הקב"ה כאילו עשה בפועל. נמצא שבאמירה זו מעיד האדם שהקב"ה הוא בוחן כליות ולב ויודע מחשבות, ולכן במקרה כזה מותר הוא בהרמת הקול ואין לחשוש בו שהוא מקטני אמנה.

נחמד מזהב, ומתוק מדבש!

אוצר התורה יהלום מתוך הפרשה

לא עֲבַרְתִּי מִמְצוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי (כו, יג)

הדרך לזכור את התורה, היא על ידי הזהירות לשמור את מצוותיה ולא לעבור עליהם. לכן, כאשר 'לא עברתי ממצוותיך' אזי 'ולא שכחתי' את התורה שלמדתי.

(חסד לאברהם, ראדומסק)

את ה' האמרת היום וגו' וה' האמריך היום וגו' (כו, יז-יח) האמרת והאמריך אין להם עד מוכיח במקרא (רש"י)

כלומר, אין משל ודוגמא לאהבה שאוהב הקב"ה את ישראל, וזאת בזכות שבני ישראל אוהבים את הקב"ה באהבה עזה שאף לה אין און ורע.

(הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע)

פי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כח, י)

כאשר אתה תתנהג ביראת שמים ושם ה' ייקרא עליך, אזי 'יראו ממך' - גם יהודים אחרים יושפעו ממך ויקבלו שפע של יראת שמים.

(הגאון מווילנא זי"ע)

תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בְּשִׁמְחָה (כח, מז)

אם לא עבדת את ה' ולפחות היית נאנח - ניחא. אבל גם לא עבדת את ה', וגם נשאת בשמחה, זה כבר יתר על המידה...

(הרה"ק מקאצק זי"ע)

שערי תורה מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

רוב ככל פרשת 'כי-תבוא' - מלבד מצוות ביכורים ומעשרות - עוסקת בברכות והקללות בהר גריזים והר עיבל, ובדברי הברית שכרת משה עם ישראל לשמור את מצוות ה', כשהוא מרחיב ומפרט את הברכות הרבות שיבואו עליהם כשישמעו בקול ה', ומנגד, רשימת 98 קללות שיבואו אם חלילה יסורו מדרך ה'.

ביכורים • ביעור וידוי מעשרות • מעשר עני • חשיבותם של ישראל • הקמת אבנים • הר גריזים והר עיבל • כריתת ברית בברכות וקללות • הניסים במצרים ובמדבר

מה בפרשה:

נושאי הפרשה:

א. ביכורי הפרי

חל חיוב להפריש משבעת המינים את הפרי הראשון הצומח. את הפרי מניחים בתוך סל ומביאים אותו לבית המקדש, שם עורכים תנופה עם הסל ומניחים לפני המזבח, ואומרים 'מקרא ביכורים', להכיר טובה לה' ולהזכיר חסדיו.

ב. ביעורי הקודש

בשנה השלישית לאחר השמיטה יש להפריש מעשר-עני לצד מעשר-ראשון, ובערב פסח של השנה הרביעית, עם סיום הפרשת המעשרות של השנה השלישית, יש לבער מהבית את כל המעשרות שטרם נמסרו ליעדם, ולומר אז 'ידוי מעשר' בו האיש מפרט לפני ה' את כל המצוות שהוא קיים כדת וכהלכה במעשרות, ומבקש שבזכות זה ה' יברך את עמו ואת האדמה.

ג. שמירת המצוות

בפרשה אומר משה לישראל לקיים מצוות בתחושת התחדשות כאילו היום קיבלו אותן. ומזכיר שבזכות שהם בחרו בה' והתפארו בו לקיים מצוותיו, ה' בחר ומתפאר בהם להיות מעל כל הגוים.

ד. 12 אבנים

עם כניסת ישראל לארץ הצטוו להקים 12 אבנים בירדן, ובהר-עיבל ובגלגל, ולכתוב עליהן את התורה. בהר עיבל הקריבו על האבנים עולות ושלמים לפני כתיבת התורה עליהן.

ה. ברוך וארוך

בכניסת ישראל לארץ הלכו לעבר הר גריזים והר עיבל, ששה שבטים עמדו על כל הר, והלוויים עמדו למטה בעמק ואמרו 11 ברכות וקללות. באמירת הברכות פנו לצד הר גריזים, ובאמירת הברכות פנו לצד הר עיבל.

חיים של תורה מעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

עומק, עיון, יסודיות!

"ראוי שיקבל כל אחד על עצמו לקבוע מדי שבוע, חוק ולא יעבור, לימוד מסודר בתורה שבכתב, לקנות ידיעה ברורה בחמשה חומשי תורה עם פירוש רש"י. וסדר לימודו, שיקבע ללמוד בכל יום חלק מאותה פרשה, לא באמירה גרידה והעברה בעלמא, אלא בעומק ובעיון וביסודיות, להבין היטב מהו הפירוש הראשון ברש"י ומה הוא הפירוש השני. כאשר ילמד כל יום חלק מהפרשה יוכל לירד לעומקן של דברים ולהשיג הבנתן, מה שאין כן באם ישאיר הכל לערב שבת, לא יהיה סיפק בידו להבינה על בוהיה".

(ארחות אהרן, תשרי)

זאת התורה

ביאורי מושגים ומונחים בתורה

בדרך התורה

הפרשה ולקחה מאוצרם של גדולי הדורות

מיהר רבי פנחס אליהו ושאל את ראש המדברים: האם אתה היית פעם בחור יתום? - ברוך ה' לא, ענהו האיש. וחגור היית? - לא, ענה האיש. והאם אי פעם רעבת ללחם? האם התהלכת ללא חינוך וללא בית? - על כל השאלות השיב האיש בשלילה. "אם כן" - צעק רבי פנחס אליהו לעברו - "איך העזת לדון אותו?! הלא חכמינו ז"ל קבעו, אל תדון את חברך את שתיגע למקומו? איך עושים כך ליתום רעב ללחם!?"

מי נשמים בימי תמוז

פְּתַח ה' לָךְ אֶת אֲצִוְיָו הַטּוֹב אֶת הַשְּׁמַיִם לְתֵת מָטָר אֲצִוְיָו בְּעֵתוֹ (דברים כח, יב)

כאשר הגיע הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא זי"ע - סידנא בבא סאלי - להתיישב בעיר בודניב במרוקו נודע לו שאין מקווה-טהרה בעיר אלא כולם טובלים בנהר, דבר שגרם לקושי רב לתושבים. זימן באבא-סאלי את פרנסי העדה והודיע על הקמת מקווה חדש ומהודר בחצר ביתו. סיום בניית המקווה היה בחודש תמוז, בעיצומו של הקיץ, ומשכך סברו כולם שיצטרכו לחכות עד לעונת הגשמים, אך הנה עמד באבא סאלי ונשא עיניו כלפי שמיא ואמר: רבוננו של עולם אתה צייתנו לטובל במקווה, עשינו את המוטל עלינו, ואתה עשה את שלך, למען שמך הקדוש! כאשר אך סיים את תפילתו התקדרו השמים הבהירים של חודש תמוז בעננים אפורים, וגשם עז ניתך ארצה במשך שעות ארוכות עד שהמקווה התמלא על גדותיו.

לאחר מילוי המקווה, חרד בבא סאלי כאשר גילה שבקצה התעלה שדרכה נשפכו מי הגשמים למקווה הונח מרוב מברזל, הפוסל את המקווה לשיטת ה'נודע-ביהודה'. ללא אומר ודברים הורה באבא סאלי לרוקן את המקווה!

לא הועילו כל שכנועי ותחנוני רבני העיר שטענו שרבים חולקים על הנודע ביהודה, וכך גם דעת מרן הבית יוסף להכשיר, ובפרט בשעת הדחק כזה, כי לא בכל יום מתרחש נס, ובוודאי אפשר לסמוך להקל ולא לחשוש לשיטת יחיד. אבל באבא סאלי עמד על שלו וציווה לרוקן את המקווה.

לאחר שרוקנו והחליפו את המרוב מברזל לעץ, עמד בבא סאלי וקרא: 'מרן הנודע ביהודה! עשינו כהוראתך והכשרנו שוב את המקווה! עמוד נא והתפלל לפני כסא הכבוד ששבו ירדו גשמים למען טהרת ישראל! משמים לא אחרו למלא אחר בקשתו, ותיכף ומיד ירדו גשמים ומילאו את המקווה בשנית.'

מי הוא המסוכב?

הַמְּסוֹת הַגְּדֹלֹת אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיךָ הָאֵתָת וְהַמְּפֹתִים הַגְּדֹלִים הָהֵם, וְלֹא נָתַן ה' לָכֶם לֵב לְדַעַת וְעֵינַיִם לְדַאוֹת (דברים כט, ב-ג)

כאשר נמלטו מאות תלמידי ישיבת מיר שבליטא אל העיר שנחאי אשר בסין, ישבו ולמדו בהתמדה רבה בבית הכנסת המפואר 'בית אהרן'. למרות החום המעיק ואחוזי הלחות הגבוהים.

בהיכל הישיבה נקבעו מספר מאווררים בשביל להקל, ולו במעט, מהחום הכבד. והנה, באחד הימים ישב המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל במחיצת תלמידיו, כאשר מאוורר משגר לכיוונם משב-רוח מרענן, שאל המשגיח: "מי הוא זה המנשב עלינו?" "מה השאלה?" השתאו שומעי השאלה "הלא המאוורר פועל במלוא העוצמה, והוא המנשב עלינו".

"אבל איך המאוורר משיב עלינו רוח נעימה כזו?" לא הרפה המשגיח. הפליאה גברה בקרב התלמידים. אחד מהם התנדב לענות: "הן למאוורר כנפיים המסתובבות במהירות ובכך הן גורמות לרוח לנשוב".

"מה הנכס שחיים!" העמיד המשגיח פני מיתמם "אני מביט על המאוורר ואיני רואה כאן שום כנפיים!" חייכו כולם במבוכה, ואחד מהם ענה: "כנפי המאוורר בוודאי קיימות, אלא שמרוב מהירות הסיבובים הן אינן נראות".

"הנה לכם!" - קרא המשגיח בנעימת מוסר - "זאת רצייתי ללמדכם! כך הוא בדיוק בכל מאורעות החיים, את הכל מסובבת ההשגחה העליונה, כל חיינו רצופים נסים ללא הרף, אלא שלרוב מהירות סיבוב המאורעות, אין רואים את יד ההשגחה המסובבת את כל הסיבות ללא הפסקה, אבל כל מה שקורה - הוא נס בהשגחת הבורא!".

כף זכות

אָרוּר מַטֵּה מִשְׁפָּט גֵר יְתוֹם וְאַלְמָנָה (דברים כז, יט)

ביום מן הימים הזדמן הגה"ק רבי פנחס אליהו (ר' פינטשע) ורטנברג זצ"ל, אב"ד פילץ, אל העיירה דובנקה, והבחין ברעש והמולה ברחוב. כשחקר לדעת על מה המהומה, סיפרו לו שבחור יתום, חגור ומסכן, גנב באופן קבוע מקופת הצדקה בבית הכנסת ושתה לשוכרה. כעת הוא נתפס ואנשי המקום החליטו לגרשו מהעיירה, אולם גם אחרי שהפליאו בו מכות נמרצות הוא מסרב לעזוב את העיירה.

מקרא ביכורים

בעת הבאת ביכורים ישנה מצווה נוספת, והיא מצוות "מקרא ביכורים", האיש המביא ביכורים מודה לה' ומזכיר את חסדיו שהציל אותו מהאומות והרשעים שעמדו עלינו לכולותינו, לכן הארמי ופרעה במצרים, עד שה' הביא אותנו אל ארץ זבת חלב ודבש.

יודי מעשר

בשנה הרביעית והשביעית של השמיטה, לאחר שהיהודי ביער את כל המעשרות מביתו, עליו לומר את נוסח 'יודי מעשר', שהוא למעשה הצהרה על כך שהוא קיים כדת וכהלכה את כל ההלכות שנאמרו בתרומות ובמעשרות והעביר אותם ליעד הנכון, ובסיום דבריו הוא מתפלל שזכות זה ה' יברך את עמו ואת אדמת ארץ ישראל.

מעשר עני

במקום 'מעשר שני' שמפרישים בשנה הראשונה, השניה, הרביעית והחמישית, במחזור השמיטה, הרי בשנה השלישית והשישית מפרישים 'מעשר עני', עשירית ממה שנשארה בתבואה ובפירות לאחר הפרשת תרומה גדולה ומעשר ראשון. והעני הבא לבקש מעשר עני, אין לתת לו פחות מחצי קב לגורן, כדי שיוכל העני לשובע. מעשר עני מותר באכילה לכל אדם ואפילו בטומאה כשאר פירות חולין.

מלאכת ודמעך לא תאחר

בפסוק זה למדנו שיש סדר קדימה בהפרשת תרומות ומעשרות, ואין להקדים את המאוחר או לאחר את המוקדם. שכן 'מלאכתך' - הם הביכורים, 'ודמעך' - זו התרומה, והתורה מזוהיה שלא לאחר את המוקדם. הסדר הוא: תחילה ביכורים, אחר כך תרומה, אחר כך מעשר ראשון, ואחרי מעשר שני או מעשר עני.

הקמת אבנים

עם כניסת בני ישראל לארץ האבות, הקימו בשלש מקומות 12 אבנים גדולות, אותם סיידו בסיד, וכתבו עליהן את כל התורה. האחד - בתוך הירדן השני - בהר עיבל, שם גם הקריבו קרבנות על אבנים אלו והשלישי - בגלגל.

הקללות במשנה תורה

פעמיים יש בתורה רשימה של קללות הקרויה בשם 'תוכחה', פעם אחת בפרשת בחוקותי והם הקללות שנאמרו בברית שכרתו ישראל בהר סיני, ופעם נוספת בפרשת כי תבוא, והם הקללות שנאמרו בברית שכרתו ישראל בארץ מואב. הקללות שבפרשת בחוקותי נאמרו מפי ה' ולכן נאמר בהם 'לשמוע בקולי', ואילו הקללות שבפרשת כי תבוא נאמרו מפי משה ולכן נאמר בהם 'לשמוע בקול ה'".

רשון של תורה

בלוי רש"י הק' על דקדוק הלשון

אָבֵדָה (דברים טו, כב)

על הנאמר בפסוקי התוכחה (דברים כב, כב) וְיָדְפְּךָ עַד אֲבָדָה, כותב רש"י: 'עד אבדך' - תרגום עד דתיביד, כלומר, עד אבוד אותך, שתכלה מאלריך', עכ"ל. רש"י בא לשלול כאן שלא נפרש את המילים 'עד אבדך' - עד שהאויב יאבד אותך, או שהש"ת יאבד אותך, אלא הפירוש הוא כדברי התרגום 'עד דתיביד', דהיינו 'עד שְׁתֵּאבְּד', כלומר שאתה מעצמך ומאלריך תהיה אבוד כתוצאה מכל הקללות.

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

חכמת התורה

הייסורים שלי קשה לי לקבל באהבה, אולם בכל זאת רצוני לקבל ייסורים באהבה, לכן לכל הפחות אקבל באהבה את כל הייסורים שהחבר שלי סובל, כל פעם שאראה את חברי מתייסר ביסורים אקבל זאת באהבה ובשמחה...

וְגַם נִתְּנוּ לְלִוֵי וְלַחֵר לִיתְמוֹם וְלְאַלְמָנָה (דברים טו, יג)

הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע ביקש פעם תרומה מעשיר קמצן אחד עבור צדקה לעני. ענה העשיר: 'יש לי די עניים במשפחתי'. השיב לו רבי שלום: מדוע לא סיימת את המשפט שהתחלת לומר? הנה אסייע לך להשלים את המשפט, בוודאי כך התכוונת לומר: הרי יש לי די עניים במשפחתי, ואם לעניים שבמשפחתי אני לא נותן מאומה, קל וחומר שלא אתן לעניים אחרים...!'

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב

לֵבָב (דברים טו, מז)

סיפר הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א: פעם פגשתי אחד מאנשי ירושלים כשכולו אומר שמחה וצהלה, שאלתי אותו לשמחה מה זו עושה? פתח הלה פיו בחכמה ואמר, כתוב בתהלים 'ישמחו השמים ותגל הארץ', הרי שלמעלה ממני שרויים בשמחה, וכיוצא בדבר גם למטה ממני, ומה לי להתהלך באמצע כ'אבל בין חתנים'?

וּבְאֵי עֲלִיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה (דברים טו, מה)

שח הרה"ק רבי יהושע מדזיקוב זי"ע בעל עטרת ישועה: היה פעם אדם ששמע דרשת התעוררות אודות גודל מעלת קבלת יסורים באהבה, והוא החליט בלבו, אמנם את הצרות הפוקדות אותי ואת

תגלית הנרסאות בפירוש רש"י על 'האמרת' ו-'האמירד'

פירושו של רש"י על התורה אשר יד הכל ממשמשת בו, הועתק במשך 900 השנים האחרונות מכתב-יד אחד למשנהו, העתקה אחר העתקה, והודפס באינספור בתי דפוס, מה שגרם שבמשך הזמן השתרבבו, בטעות או בכוונה, בתוך פירושו המקורי של רש"י גם פירושים אחרים שלא יצאו מקולמוסו של רש"י, וכאשר עוקבים אחריהם ומגלים אותם בכתבי יד העתיקים, מתיישבות קושיות ומסתלקות תמיהות רבות.

מהדורא קמא ובתרא

מפרשי רש"י אכן התחבטו בביאור דברי רש"י אלו, כפי שהם נדפסו במאות השנים האחרונות, ומכח קושיא זו כתבו כמה ביאורים.

רבינו הט"ו בפירושו דברי דוד על פירוש רש"י, כותב ברש"י כתב את פירושו בכמה מהדורות, בתחילה במהדורה-קמא כתב רש"י שלא מצא עד, ופירש אז מעצמו שהוא לשון הפרשה והבדלה, אך לאחר זמן, במהדורה-בתרא מצא רש"י עד בפסוק יתאמרו כל פועלי און, שהוא לשון תפארת, ורש"י השאיר את שתי הגירסאות בתוך פירושו. וכך גם כתב לבאר ב'צידה לדרך'.

ביאורים נוספים

שאר מפרשי רש"י נדרשו אף הם לתמיהה זו וכתבו ביאורים נוספים:

במשכיל-לדוד כתב לבאר, שתחילה כתב רש"י שלא מצא "עד מוכיח", כלומר ראה מוכחת ומוכחת, אבל אחר כך כתב על הפירוש השני שמצא "עד", אבל אין זו 'עד מוכיח', כי דוחק לפרש כאן לשון תפארת, כי אינו מתיישב היטב על לשון הפסוק. ואילו בספר מלאכת-הקדש כתב לבאר, שדווקא במקרא, דהיינו בחמשה חומשי תורה, לא מצא רש"י עד מוכיח, אבל בנ"ד מצא לו עד.

האם יש לנרוס 'דבר אחר'

בחלק מכתבי-היד ובכמה דפוסים (וכך גם בחומש החדש מהדורת ארטסקרול מסורה) הוסיפו את המילים 'דבר אחר' לפני המילים 'ומצאתי להם עד', אך נראה בעליל שהשתלחה כאן יד להגיה ולהוסיף מילים אלו ברש"י, כי כמובן אין המילים מתחברות לכתוב כך: 'דבר אחר ומצאתי להם עד'.

התגלית: אין זה פירוש רש"י!

וכאן אנו מגיעים אל התגלית הגדולה: בכל כתבי יד העתיקים של פירוש רש"י, וכך ברוב הדפוסים העתיקים, אין מופיע כלל וכלל כל החלק השני של רש"י, מהמילים 'ומצאתי להם עד' עד סוף הדיבור. כך שמילים אלו כלל אינן מרש"י אלא הוספה

מאוחרת מאחד מתלמידיו! כך כותב בספר הקדמון 'יוסף דעת', שנדפס בפראג לפני 400 שנה, וז"ל: "אתה בן גילי אל ימהר לבך לשאול הלוא דברי רש"י כסתרי אהדי, כי באמת אין זה מדברי רש"י ז"ל, רק איזו תלמיד כתבו על הגליון, והמדפיס חשב שהן דברי רש"י ז"ל, ותדע שכהן הוא, שברש"י קלף ישן נושן לא מצאתי, תאמין לי גם בדפוס ישן אינו שם, יעיין האיננו מאמין", עכ"ל.

רש"י בתהלים ועל הש"ס

ברם, התעלומה עודנה עומדת קצת בעינה, כי אף אחרי שהוכח לנו שהחלק השני הנדפס ברש"י הוא הוספת תלמיד, עדיין קצת פירוש רש"י עצמו במקומות אחרים פירש את המילה 'האמרת' מלשון תפארת וחשיבות, ולא מלשון הבדלה, והוא ברש"י במסכת ברכות (ו, א) וז"ל שם: 'האמרת לשון חשיבות ושבה, כמו יתאמרו כל פועלי און, וכעין זה ברש"י במסכת חגיגה (ג, א), ובפירושו על תהלים (צד, ד). ולעומת זאת רש"י במסכת גיטין (ב, נו) מפרש את המילה הארמית 'תְּדַתְּ', והוא כמו פירוש הראשון כאן מלשון הפרשה והבדלה.

אחת הדוגמאות המרתקות לכך, מופיע בפירוש רש"י בפרשת השבוע ועל כך בשורות הבאות:

לא מצאתי עד או מצאתי?

כמעט בכל החומשים הנדפסים בימינו, בפסוקים (דברים כו, יז- יח) אֶת ה' הָאֱמִירָה הַיּוֹם לְהִיּוֹת לָךְ לְאֱלֹקִים וְגו' וְה' הָאֱמִירָה הַיּוֹם וְגו', נדפס פירוש רש"י בזה הלשון: "האמרת והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא, ולי נראה שהיא לשון הפרשה והבדלה, הבדלתו לך מאלהי הנכר להיות לך לאלקים, והוא הפרישך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה, ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו יתאמרו כל פועלי און, עכ"ל.

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו gts025002018@gmail.com הפנימים המובחרים מתפרסמים בגליון במדור 'מכתבי תורה' אחת לחודש

יודעים את התורה

מבדק ובחינה עצמית בפר' השבוע עם פירוש רש"י

א. מה צריך להפריש תחילה, ביכורים או תרומה?

א. תרומה נקראת ראשית והיא קודמת לביכורים. | ב. ביכורים קודמים לתרומה. | ג. שניהם נקראים ראשית, ואין ביניהם דין קדימה.

ב. כמה אבנים הקימו בסך הכל בשלשה המקומות?

א. 36 אבנים. | ב. 42 אבנים. | ג. 72 אבנים.

ג. מה ההבדל בין קדחת ודלקת?

א. קדחת באדם ודלקת הוא בתבואה. | ב. קדחת באדם ודלקת הוא בבמה. | ג. קדחת הוא חולי הגוף, ודלקת הוא חולי חם יותר.

ד. מה הפירוש תמהון-לבב?

א. שהאדם תמה ומשתאה על הצרות. | ב. אטימות הלב. | ג. כאב לב מחמת טורח הגלות.

התהבלה תרומה להתנהגות עמדות נדרים + בישיבות או בתי כנסת מרכזיים

- העמדות חסומות לכל פעילות ותתאפשר בהם אך ורק עריכת מבחני 'תורה שבכתב'
- ההתקנה תתאפשר לאחר קבלת אישור בכתב של הנהלת הישיבה / בית הכנסת

לרישום ופרטים נוספים - פנו אלינו: 02-5002018

בהשגרת הדעה באיזור האישי או דרך המענה האנושי או באמצעות נדרים, בשלוחת האזור האישי

תורה והלכה נושאים הלכתיים מתוך הפרשה

האם לנר צדק יש נוסח שונה בתפילה וברכה?

מאחר ואברהם אבינו היה 'אב המון גוים'. כך נפסק להלכה בשלחן ערוך (שם, סעיף יט) שגר צדק יכול להתפלל תפילת שמונה עשרה כרגיל, ולהיות שליח ציבור, ולומר אלקי אבותינו.

נר אינו מוזמן?

בדומה לכך קיים נידון לגבי ברכת המזון. ה'טור' בהלכות ברכת המזון (ס' קצט, ראה בית יוסף שם) מביא שרבינו תם סבר שגר צדק אינו יכול להוציא אחרים בברכת המזון, משום שכשהוא מברך עליו לדלג על המילים 'שהנחלת לאבותינו ארץ וכו'". מנגד, ר"י חולק וסובר שגר יכול לברך לומר לאבותינו, כי הארץ ניתנה לאברהם אבינו שהיה אב המון גוים. למעשה נפסק שם בשלחן ערוך (סעיף ד') שגר צדק יכול לברך ברכת המזון כרגיל ואף להוציא אחרים.

ניסים לאבותינו

זאת ועוד כותבים הפוסקים (שערי תשובה ס' תרע"ז, א בשם אגרת הרמב"ם), שגר יכול לברך בחנוכה 'שעשה ניסים לאבותינו', אף שהניסים לא נעשו לאברהם אלא בבית שני. (אולם עי' בפמ"ג אשל אברהם שם, שהניח דין זה בצ"ע).

על הפסוק בפרשת השבוע, במצות ביכורים (דברים כו, יא) וְשִׂמְחַתְּ כָּל הַטּוֹב וְגו' אָתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ, כותב רש"י: 'הגור אשר בקרבך, מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר לאבותינו, ע"כ.

המנהג בוירצבורק

יתירה על כך למדנו במשניות מסכת ביכורים (א, ד) שגר צדק כשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אינו אומר אלקינו ואלקי אבותינו, אלא 'אלקי אבות ישראל', וכשהוא עובר לפני התיבה כשליח ציבור אומר 'אלקי אבותיכם'.

לאור זאת, נהגו בעיר ווירצבורק שבאשכנז - כך מביא מרן ה'בית יוסף' בהלכות תפילה (או"ח ס' נ"ג) - שלא נתנו רשות לגר צדק לגשת לפני העמוד, כדי שלא יאמר את הנוסח השונה הזה.

אב המון גוים

לעומת זאת, מביא מרן ה'בית-יוסף' דעת הרבה ראשונים החולקים ומביאים את דברי הירושלמי (ביכורים שם), שם נפסק להלכה שגר צדק מביא וקורא ויכול לומר 'לאבותינו',

יודעים את התורה - תשובות: שאלה א. - תשובה ב. (רש"י כו, ג). שאלה ב. - תשובה א. (רש"י כו, ג). שאלה ג. - תשובה ב. (רש"י כו, ג). שאלה ד. - תשובה ב. (רש"י כו, ג). שאלה ה. - תשובה ב. (רש"י כו, ג).

אהבת תורה

פרי עטם של לומדי תורה
שבכתב מרחבי תבל

חידודי תורה

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע
ופירוש רש"י הק'

רמז נפלא!

כידוע, חכמי הדורות מצאו רמזי נפלאות בסימני הטור והשלחן ערוך, אשר משמים סייעו בידם שהסימנים יצאו באופן מופלא שיש שייכות בין תוכן ההלכות המובאות בסימן ובין המספר של הסימן.

גילוי זה עורר לראשונה היעב"ץ בסידורו בית יעקב (דיני תקיעת שופר ניצוץ ו) שהלכות שופר מופיעות בשלחן ערוך בסימן תקפ"ט שהוא בגימטריא שופר. גם בקובץ זכור לאברהם (תשנ"ד עמוד צו) נדפס כתב ידו של היעב"ץ כמעט בכל סימן לבאר הרמז במספר הסימן לתוכנו.

ולפי דרכו חשבתי להוסיף סימן נפלא, כי הנה בשלחן ערוך אורח חיים סימן רפ"ה נפסק הלכה שיש להעביר הסדרה שנים מקרא ואחד רש"י, וירא שמים ילמד גם רש"י. וראה זה פלא שסימן רפ"ה הוא ראשי-תיבות רש"י פרשת השבוע!

ד. טרבליסי, חיפה

מבחינים בכל מצב!

בשמו של אבי מורי שיחי' עד מאה ועשרים שנה, ברצוני להודות לכם מקרב לב. במשך שנים רבות הוא היה מיושבי אהלה של תורה ואף נבחן בכמה מסגרות של מבחינים,

יגדיל תורה

עדונים מהנעשה ונשמע
במפעל העולמי תורה שבכתב

מערכת לימודים ומבחינים מיוחדת לירח האיתנים

הנה זה עומד אחר כותלינו, ירח האיתנים הבא לקראתנו לחיים, לטובה ולברכה. והימים העמוסים במצוות, טומנים בחובם אף מספר אתגרים ושינויים מהותיים במערכת הלימודים והמבחינים של מפעלנו.

בהצצה קלה בלוח השנה, תגלו כי ישנם ב' שבועות ללא פרשת השבוע בחודש זה, ומנגד, בשבוע שחל בו כוכות בו מסיימים בס"ד את ספר התורה עם פרשת וזאת הברכה - אמורים ללמוד גם את פרשת בראשית, זאת בשל העובדה שיו"ט שמחת תורה חל ביום חמישי, הוי אומר כי ישנו רק יום אחד (יום שישי) ללימוד פרשת בראשית - עד שבת בראשית.

בזכות התורה

שמות הזוכים
בהגרלות

פרשת שופטים

זוכים בגרלת יומי ע"ס 200

הרב חיים גולומב - ירושלים, לוצק
הרב"ח יצחק מגדל - אלעד, מאור שמש
הרב אפרים מרצבך - עפולה, כולל הרב רוטשילד
הרב גדליה שותן - צפת, פנסלב

זוכים בגרלת יומי ע"ס 100

הרב מרדכי ציקינבסקי - בני ברק, תורת משה
הרב נתנם מרדכי פרנקל - בית שמש, אהבת תורה
הרב שמואל אברמוביץ - בני ברק
הרב"ח אהרן אדלר - בני ברק, פונובי'

זוכים בגרלת יומי ע"ס 500

הרב ירושע גוטליב - בית שמש, שומרי החומות
הרב אוריה דרווי - ירושלים
הרב שלמה מרק - ביתר עילית, קולן ביתר
ניק וחכים זוד חייטובסקי - ביתר עילית, נפש החיים

זוכים בגרלת יומי ע"ס 600

הרב שמעון גינזולד - ירושלים
הרב הגרלה חודשית ע"ס 600
הרב שלמה שמואל הברפלו - ביתר עילית, צאנו
הרב עקיבא בר-נתן - ביתר עילית
הרב יצחק שון - מודיעין עילית, פתחי שערים
הרב ישראל יוסף הלד - בני ברק
הרב משה וינברג - מודיעין עילית, כולל
הרב אברהם ישעיהו סרנטונו - ביתר עילית, בית מאיר

זאת נדבת ידידנו הנכבדים משפחת קניעני הנכבדה הי"ו לרגל שמחת הנסכת ספר התורה לע"פ ראש המשפחה הרוא"ח ו' דב"ר משה אבימיוז ז"ל	הפצת התורה בעיר בני ברק נתנדב ע"י הרב מו. הי"ו לברכה והצלחה בכל מעשי דידי, ולזכות להשבוה שלמה ולזכות ברין	זכות ולפרטות זוד צבי בן ליבא במרהה בתושח"י
הפצת התורה בעיר צפת נתנדב ע"י ידידנו הנכבד הרב אליהו אולאי הי"ו לעילוי נשמת אביו רבי יוסף בן רבי נתנאל ז"ל	רוצים לזכות בהפצת התורה לרבותאפי אלפי ישראל? הרימו נדבת לבכס הטוב להפצת מעיינות התורה שככתבתי וזכיו הרבים 02-5002018	

חידת 'יוסף דעת' - מניין היה לנדב ואביהוא יין במדבר?

בסוף פרשת כי תבוא נאמר (דברים כט, ט-ה): 'וְאֶלֶף אֶתְכֶם אֲרַבְעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר וְגו' לָחֵם לֹא אָכַלְתֶּם וְיַיִן וְשִׁכָר לֹא שָׁתִיתֶם', הרי שבמדבר לא היה אפשרות לשתות יין ושכר. אם כן, יש לתמוה, שהרי בפרשת שמני, בפרשת מית שני בני אהרן, כותב רש"י (ויקרא י, ב): 'רבי ישמעאל אומר שותו יין נכנסו למקדש', ומהיכן היה לנדב ואביהוא במדבר יין לשתות ולהיכנס למשכן שותו יין? אמתה!

'חידה בפרשה' - ברוך אשר יקים

מה המקור לאמרה המפורסמת "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת"?

פתרון חידות - פרשת שופטים:

יוסף דעת - תשובות נבחרות מתוך אלפי התשובות שהתקבלו במערכת:

תשובות נבחרות על התמיהה הגדולה שעוררנו בדברי השוטרס שהכריזו: "מי האיש הנרא וְיָךְ הַלֵּב יִלֵּךְ וְיִשָּׁכַר לֹא שָׁתִיתֶם", הרי שבמדבר לא היה אפשרות לשתות יין ושכר. אם כן, מאי שנא מן המקדש אשה על מנת שאני צדיק - אפילו רשע גמור - מקודשת, שמה הרהר תשובה בדעתו?

א. יש לחלק בין להפך מרשע גמור לצדיק לבין להיות נקי מכל עבירות שבירו. אמנם במקדש על דעת שהוא צדיק האשה מתקדשת שמה הרהר תשובה בדעתו, כי חרטה על לשעבר וקבלה על העתיד הם מדריכי התשובה. אבל היוצא למלחמה אע"פ שאם הרהר בתשובה הריהו כבר צדיק אך הוא עדיין לא זכה לכפרה על העבירות בעברו ולכן הוא ירא כי הם עדיין בידו. (ע"פ מנחת חינוך).

ב. האמת שברגע אחד אפשר להרהר בתשובה ולהפוך מרשע גמור לצדיק, אבל היוצא למלחמה בראותו את העבירות שהיו בידו הריהו ירא וחרד שמה לא יחזיק בתשובתו ויחזור לטורו.

ג. מה שכתבו שקידושין תופסים ברשע גמור שמקדש על מנת שהוא צדיק, כי מהרהר בתשובה נחשב לצדיק לענין שהאשה אומרת שעל דעת שהוא כזה 'צדיק' היא מתקדשת, אבל לא שבהרהור לבד כמו הומר לצדיק בידי תורה ונפטר מכל חלקי התשובה. (תשובות מהרש"ם).

ד. חלק מרבותינו הראשונים סברו וכן גם נפסק להלכה בשולחן ערוך שהאשה מקדשת וזקוקה לגט רק מספק, כי שמה בהרהור בעלמא לא עלתה לו תשובתו. והספק הוא אינו מועיל ליצוא למלחמה החושש מעבירות שבירו.

ה. דווקא לענין קידושין שמיירי בחתן ביום חופתו שנמחלין לו כל עונותיו, אוי אף אם היה רשע גמור אם רק היפך בדעתו להעשות צדיק דיו בכך, אבל היוצא למלחמה ראי לו לירא מעבירות שבירו אם לא עשה תשובה מעולה. (הרה"ק מקאצק י"ע).

ו. הירא מעבירות שבירו משמע שחטא בלקחת יד כגו נא וגניבה ולזה אין מועיל חרטה וקבלה טובה עד שישלם (גנוי יוסף).

ז. ידוע הפירוש על הפסוק מהרה"ק השר שלום מבעלזא י"ע שהירא ורך הלבב מחמת עבירות שבירו וודאי עשה עליהם תשובה ולכן ילך למלחמה ומובטח לו שישבו לביתו.

חידה בפרשה:

שאלה: מצא בפרשה, בחומש ו'או ברש"י, ארבע עניינים הקשורים ל'אגרון', או כלי דומה: 'כשיל', 'קופיץ'.

תשובות:

א. יש, ה, ונדהה ידו בגרון.

ב. רש"י, כ, ט, כשילים של ברזל בידים וכל מי שרוצה לחזור הרשות לקפח שקוין.

ג. כ, ט, לא תשחת את עצה לדוח עליו גרון.

ד. רש"י, כ, ד, עירפת העגלה בקופיץ.

מדור חידודי תורה מופיע במערכת מדי יום שלישי - ניתן להשיג על החידות עד יום ראשון בשעה 24:00

בזמנים פלוס! אבן בקו 'קול התורה' 02-5002018

היות ומתקבלות המנוי בתקופת המערכת, מומת נקוד הירייה או עורכים ומפרסמים את המצוינים בלבד

בן המשיבים נמנה מתקופת הגרלה שמעונית חידת יוסף דעת - כרטיספר 200 בסך 100 ש"ח | חידה בפרשה - כרטיספר בסך 100 ש"ח

גם בימי אלול אני לא מוותר!

גם בימי תחילת הזמן
וההכנה לימים הנוראים
אני לא מוותר
על החמצן היומי שלי

לימוד יומי קבוע - חק כל יעבור
בפרשת השבוע עם פירוש רש"י הק'

להבלת הגיליון השבועי

gts025002018@gmail.com

לקבלת הגיליון היומי 025002018@gmail.com

הו 'הול' התורה

רישום | מבחינים | שיעורים | אזור אישי | חידודי תורה | ועוד

02.500.2018

הצטרפו בעת

לרבות אלפי לומדי ונבחיני תורה שבכתב

ורכשו לעצמכם קנין נצחי לחיי תורה

מתן שכרה בעיר - הגרלות ענק מדי יום ומדי שבוע